

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 marca 2021 roku, Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi w sprawie z wniosku D. C. i K. C. z udziałem R. K. i K. Ł. o stwierdzenie nabycia spadku po K. K. (1):

1. stwierdził, że spadek po K. K. (2) z domu K., córce F. i B., zmarłej w dniu 7 kwietnia 2020 roku w Ł., mającej ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Ł., na podstawie testamentu allograficznego z dnia 12 lutego 1996 roku, otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w dniu 20 stycznia 2021 roku, nabył z dobrodziejstwem inwentarza R. K., syn J. i K., w całości;

2. ustalił, że każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Apelację od powyższego postanowienia wywiódł uczestnik R. K., zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu apelujący zarzucił:

błędne przyjęcie, że wniosek o stwierdzenie nabycia spadku złożyły osoby uprawnione, podczas gdy wnioskodawcy mieli interes faktyczny, a nie prawny w jego złożeniu (art. 1025 § 1 k.c.),

błędne stwierdzanie w uzasadnieniu postanowienia, że cyt. „K. Ł. w obecności Wójta Gminy P. wyraziła wolę sporządzenia testamentu (...)”, ponieważ ze stwierdzenia tego wynika, że skarżący odziedziczył po mamie spadek na podstawie testamentu siostry, co nie jest możliwe (art. 233 § 1 k.p.c.);

błędne przyjęcie, że upłynął dla skarżącego termin do złożenia oświadczenia co do przyjęcia albo odrzucenia spadku.

W konsekwencji podniesionych zarzutów apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie jest zasadna.

Na wstępie należy zaznaczyć, że ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w przedmiocie procesu (art. 227 k.p.c.) nie są obarczone błędem i znajdują oparcie w materiale dowodowym zgromadzonym w toku postępowania. Sąd Okręgowy przyjmuje zatem wskazanie ustalenia za własne z tą jedynie zmianą, że w dniu 12 lutego 1996 r. w obecności Wójta Gminy P. oraz dwóch świadków wolę sporządzenia testamentu wyraziła K. K. (1).

Zawarty w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 1025 § 1 k.c. uznać należy za bezzasadny.

W myśl wskazanego przepisu, sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Problematyka kręgu osób uprawnionych do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach wyjaśnił, że współwłaściciel nieruchomości może domagać się stwierdzenia nabycia spadku po innym współwłaścicielu na rzecz jego spadkobierców, chociaż sam nie rości sobie praw do spadku, a ponadto wskazał, że położenie współwłaściciela w stosunku do spadkobierców zmarłego dalszego współwłaściciela jest podobne do sytuacji wierzycieli spadkodawcy. Współwłaściciel nieruchomości występujący z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po innym jej współwłaścicielu ma interes, w rozumieniu art. 1025 § 1 zd. 1 k.c., nie tylko w uzyskaniu w ogóle stwierdzenia nabycia spadku, ale również w prawidłowym wykazaniu następstwa po spadkodawcy - współwłaścicielu, zważywszy na to, że spadkobiercy staną się współwłaścicielami takiej nieruchomości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2020 r., V CSK 560/18, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 1981 r., III CZP 2/81, OSNCP 1981, nr 8, poz. 144; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1966 r., II CR 94/66, OSNCP 1967, nr, poz. 6, z

dnia 4 września 1969 r., I CR 422/69, OSNCP 1970, nr 6, poz. 113, z dnia 12 stycznia 1983 r., III CRN 218/82, OSNCP 1983, nr 8, poz. 124, z dnia 8 września 1999 r., I CKN 120/98, z dnia 24 października 2001 r., III CKN 366/00, z dnia 6 lutego 2008 r., II CSK 433/07, i z dnia 28 stycznia 2009 r., IV CSK 361/08, OSNC - ZD 2010, nr A, poz. 9; już w uchwale z dnia 11 lutego 1958 r., 3 CO 29/57, OSN 1958, nr IV, poz. 12).

Biorąc powyższe pod uwagę wskazać należy, że D. C. i K. C., będący współwłaścicielami nieruchomości należącej również do zmarłej K. K. (1) mają interes w rozumieniu art. 1025 § 1 k.c. do uzyskania stwierdzenia nabycia spadku po K. K. (1), zatem niewątpliwie przysługuje im uprawnienie do złożenia wniosku o stwierdzenie jego nabycia. Podnoszony przez apelującego zarzut w tym zakresie jest zupełnie chybiony.

Zasadnym okazał się zarzut błędnego stwierdzenia w uzasadnieniu postanowienia, że „K. Ł. w obecności Wójta Gminy P. wyraziła wolę sporządzenia testamentu (...)”, jednakże jest on tego rodzaju, że nie może skutkować zmianą zaskarżonego postanowienia.

Wskazać należy, iż przytoczone stwierdzenie stanowi jedynie omyłkę pisarską w uzasadnieniu postanowienia i nie ma żadnego wpływu na treść rozstrzygnięcia w sprawie. Z całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, jak również w kontekście całości uzasadnienia postanowienia nie budzi wątpliwości, iż wolę sporządzenia testamentu w dniu 12 lutego 1996 r. w obecności Wójta Gminy P. oraz dwóch świadków wyraziła K. K. (1), a nie K. Ł.. Z tych przyczyn należy uznać, iż choć zarzut stawiany przez apelującego okazał się zasadny, nie mógł skutkować zmianą zaskarżonego orzeczenia, jednakże znalazł odzwierciedlenie w modyfikacji ustalonego stanu faktycznego dokonanej przez Sąd Okręgowy.

Zarzut błędnego przyjęcia, że dla uczestnika upłynął termin do złożenia oświadczenia co do przyjęcia albo odrzucenia spadku nie zasługuje na uwzględnienie.

Przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. termin jest terminem zawitym prawa materialnego, do biegu którego mają zastosowanie art. 110 do 116 k.c. Początek toku tego czasu liczony jest w odniesieniu do każdego spadkobiercy od dnia, w którym dowiedział się on z właściwego, pewnego źródła o tytule powołania. Oznacza to, że oddzielnie liczony jest jego bieg zarówno co do każdego spadkobiercy, jak i co do każdego z tytułów powołania. Przy dziedziczeniu ustawowym w razie dojścia do spadku spadkobiercy powołanego w dalszej kolejności, z uwagi na odrzucenie spadku przez wyprzedzającego go spadkobiercę, termin do złożenia oświadczenia przez spadkobiercę dochodzącego w dalszej kolejności, rozpoczyna się od dnia, w którym dowiedział się on o odrzuceniu spadku przez wyprzedzającego go spadkobiercę. Jeżeli spadkobierca nie ma zdolności do czynności prawnych, początkiem terminu w stosunku do niego jest dzień, w którym o tytule jego powołania dowiedział się jego przedstawiciel ustawowy. Ukształtowanie w art. 1015 § 1 k.c. terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jako terminu zawitego prawa materialnego oznacza, że z chwilą jego upływu wygasa uprawnienie do skorzystania z tego prawa podmiotowego, a oświadczenie złożone po upływie terminu nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Upływ terminu uwzględniany jest z urzędu, nie ma żadnych możliwości jego przedłużenia, a w art. 1015 § 2 k.c. przewidziane zostały konsekwencje biernego zachowania się spadkobiercy, w postaci przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2012 r., V CSK 18/12, LEX nr 1293843).

Przekładając powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że apelujący, będąc synem K. K. (1), w chwili jej śmierci dowiedział się o tytule swojego powołania do spadku na podstawie dziedziczenia ustawowego. Natomiast mając na uwadze, że zmarła K. K. (1) pozostawiła testament allograficzny, w którym powołała do całości spadku R. K., należało rozważyć, w jakim momencie apelujący dowiedział się o tytule swojego powołania z testamentu. W ocenie Sądu odwoławczego, za chwilę powzięcia wiadomości o powołaniu do spadku na podstawie testamentu również należy uznać chwilę śmierci spadkodawczyni. Uczestnik nie wykazał, by nie wiedział wcześniej o tytule powołania, wskazał jedynie, iż mama mieszkała z jego siostrą K. Ł.. Niemniej, należy wskazać, że testament nie został sporządzony na chwilę przed śmiercią, a ponad dwadzieścia lat wcześniej. Ponadto, w testamencie spadkodawczyni wskazała, że uczestnik zajmie się nią w czasie ewentualnej choroby i pogrzebem. Trudno zatem domniemywać, że apelujący przez ponad dwadzieścia lat nie wiedział o ostatniej woli matki, z którą utrzymywał kontakt, a złożone przez

K. K. (1) oświadczenie w testamencie wskazuje, że miała z synem poprawne, a nawet zażyłe relacje, oczekując od niego pomocy na wypadek choroby czy śmierci. Jednocześnie należy zaznaczyć, na co wskazywali wnioskodawcy, że apelujący powoływał się na testament w dniu 4 września 2019 roku na pierwszej rozprawie w sprawie o zniesienie współwłasności przed Sądem Rejonowym w Zgierzu, sygn. akt Ns 1146/18, gdy reprezentował swoją matkę. Zatem Sąd Rejonowy słusznie przyjął, iż uczestnik dowiedział się o tytule powołania do spadku w chwili śmierci matki, zatem przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po K. K. (1) w chwili ogłoszenia orzeczenia już minął.

Podsumowując powyższy wywód stwierdzić należy, iż wywiedziona przez uczestnika apelacja nie zawierała zarzutów, mogących podważyć rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, w związku z czym, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.